

شناسایی نخستین نیایشگاه دوره ساسانی در مازندران

گروه استان‌ها، حسن ظهوری: کشف شواهد جدیدی از قلعه کنگلو مازندران نشان می‌دهد احتمالاً این بنای ساسانی، قلعه نبوده و نیایشگاهی از عهد ساسانی است

سامان سورتیجی»، عضو هیات علمی پژوهشگاه باستان شناسی سازمان میراث فرهنگی و گردشگری استان مازندران و سرپرست هیات گمانه زنی مسیر قلعه کنگلو در این باره به میراث خبر گفت: «در اوستا کلمه "میترا" به معنای عهد و پیمان آمده است. مهر از آفرینندگان اهورا مزدا محسوب می‌شود. او ایزد محافظ عهد و پیمان و فرشته فروغ و روشنایی است. در این آیین به نمادها و نشانه‌هایی بر می‌خوریم که قسمت‌هایی از آن را در کنگلو یافتیم

وی افزود: «مهر پرستی، یا آیین مهری یا آنچه که میتراایسم گفته می‌شود از ادیان باستانی ایران است که بر پایه اعتقاد به ایزد ایرانی، مهر و دیگر ایزدان بنیاد شده است

سرپرست هیات گمانه زنی مسیر قلعه کنگلو در مورد این نمادها و نشانه‌ها گفت: «نیایشگاه‌های مهری معمولاً در داخل غارها یا فضاهای گودتری که نسبت به سطح اطراف هستند احداث می‌شدند. در این فضاها روزنه‌ای به طرف آفتاب باز می‌شد. سازه کنگلو بنایی از جنس لاشه سنگ، گچ و ساروج با پلانی بیضی شکل و برج مانند است، که زیر بنایی حدود 50 متر مربع دارد. این بنا در سه طبقه ساخته شده است و اکنون سقف‌های آن فروریخته است. باقی مانده این بنا نشان می‌دهد که طاق‌های رایج ساسانی در آن به کار رفته است و دو بازو و برج به جهت جلوگیری از رانش، از دو سمت به آن الحاق شده است. در بررسی‌های مقدماتی این بنا، روزنه با نورگیری کوچک در جهت غرب و در پای برج شناسایی شد که خود دلیلی بر وجود اطاقی با کفی پایین‌تر از سطح اطراف و در طبقه زیرین آن است

زایش مهر از پاره سنگ تصور می‌شود. بنای کنگلو از شمال به کوهی رفیع و صخره‌ای به نام "خرنرو" چشم‌انداز دارد. این کوه بیش از 3 هزار متر از سطح دریا ارتفاع دارد و سحرگاهان آفتاب بر سه تیغ آن می‌دمد. واژه "خرنرو" با کمی تغییر در زبان پهلوی به معنای جوهر خورشید است. صلیب شکسته، یا شکل علامت بعلاوه از نقش مایه‌های اصلی ایرانی شناخته شده که در ارتباط با نماد خورشید است و در آیین مهری از جایگاه خاصی برخوردار است

به گفته سورتیجی کشف تدفینی از دوره ساسانی با اشیاء مختلفی از قبیل انگشترهای سیمین با نگین‌هایی از جنس عقیق و نقش نوشته‌هایی روی آن می‌تواند دلیل دیگری بر این ادعا باشد که احتمالاً قلعه کنگلو نیایشگاهی از دوره ساسانی است. زیرا روی نگین یکی از انگشترها نقشی شبیه به خورشید شش‌پر بدست آمد که می‌تواند نماد خورشید و یا مظهر گردونه و ارابه الهه ناهید، از مظاهر آیین مهری باشد

سرو یکی دیگر از نمادهای آیین مهری است که روی حلقه یکی دیگر از انگشترها با ظرافت بسیار چشمگیری حک شده است

سرپرست هیات گمانه زنی مسیر قلعه کنگلو یادآور شد: «بزکوهی مظهر سود رسان طبیعت یعنی خورشید است. نگین یکی از انگشترها با نقش بزکوهی تزئین شده است. در این میان می‌توان به انگشتری کتیبه‌دار نیز اشاره داشت که نوشته آن "فرخی" یا "فرحی" خوانده می‌شود. این واژه روی انگشتر به صورت ترکیب به هم پیوسته حروف پهلوی انجام پذیرفته و ما می‌دانیم که ترکیب حروف پهلوی، به این شیوه مربوط به سده 4 میلادی است و این زمان اوج گسترش مهرپرستی در ایران و اروپا محسوب می‌شود

هیات باستان شناسی امیدوار است تا با تحقیقات بیشتر شواهد دیگری از نشانه‌ها و نمادهای مهری در بنای کنگلو کشف کند

در صورت اثبات کاربری بنای کنگلو، برای نخستین بار نیایشگاهی از دوره ساسانی در مازندران شناسایی شده است که از اهمیت زیادی برخوردار است

<http://www.chn.ir/News/?id=31833&section=2>